

(Ammiani verba sunt) ut aquarum suavitate salubrius fieri educant, nec intercipientur Super hunc fluvium Trajanus Nerva Pontem miri operis in Moesia construxit, quem denuo Adrianus demolitus est, Dione Cassio referente. De Danubio Georgius Fabritius in quodam itineralio suo sic: — Ister,

*Qui centum populos & magnas alluit urbes,
Euxinum irrumpit bis terno flumine Pontum.*

Nam in Mare tandem pleraque Flumina celebriora omnium terrarum deferuntur, quod etiam Ovid. lib. i. i. x. Metamorph. hoc versu prodidit: *In quo desinimus, sacri in quo currimus amnes.*

Rhenum secundo loco nominavi, ab Cæsare aliisque nobilitatum: hodie *Rhijn*. Hic è Lepontiis, ut Cæsar, ex Adula monte summæ Alpium brachio quodam, vulgo *Etzeld* dicto, sicut Strabo & Ptolemæus voluerunt: è Rhetia, ut Claudianus, oritur. Rhenus autem initio ex Alpibus (ut sentiunt Strabo & Ptol.) sumpto, ab Orientali quidem earum parte ubi Adulæ Monti conjunguntur, populique Lepontii habitant, duobus nascitur Fontibus, unius, ut minimum, diel itinere, propter Montium juga distantibus. Altero magis Occiduo magisque Septentrionali, qui *anterior Rhenus* vulgo: altero magis Orientali magisque Australi, qui *Rhenus posterior* Adcolis dicitur. Hi tandem confluunt, & efficitur è duobus Fontibus tandem unus Rhenus, qui prope a capite duos efficit lacus *Acronium* sive *Constantiensem*, a Constantia ad eum sita, de quo in Helvetiæ descriptione: alterum *Venetum* hodie *Cellensem*, a Cella Opidulo, omnis generis Piscibus abundantem. Hinc conversus ad Occasum Opidum *Rhinfelden* alluit, eundemque tractum Basileam usque sequitur: ibi vero prorsus ad Septentrionem convertitur, donec Argentoratum attigerit: inde multas regiones interluens, urbibus multis lustratis, amnibus ubique magnis & exiguis receptis: *Spiram*, *Wormatiam*, & *Moguntiam*, altus admodum & tumidus pervenit. Hinc ad Occasum conversus *Bingium* alluit. Inde ad Cæciam vergens, tergo *Confluentia*, *Bonna* & *Colonia* relictis, demum circa initium agri Batavi (qui locus nunc Clivici juris est, & *Lobeco* vetusta arce & telonio nobilitatur) scindit se bifido cursu in diversa labens: quam divisionem eleganter Mamertinus *Divortium*, Frontinus *Divergium* amnis nominant, ille a divertendo, hic a vergendo in diversum. Apud Lobecum igitur bipartito cursum suum dividit, ita ut pars altera Rheni nomine appellata *Arenacum* recta petat urbem Gelriæ primariam. Inde non multum sinuosis meandris flexuosus *Vadam* properat. Abeo se fleat *Rhenam*, *Rinnis* Tacito nominatam: hinc *Batavodurum* decurrit. Inde Rhenus mutato nomine Lecca dici incipit, quondam rivulus elicis potius cognomento tunc dicendus: at nunc revera è rivo flumen factus. *Culenburgum* & *Vianam* præterlapsus, lustrataque *Schoonhorvia*, in Merovam amnem, priusquam Mosæ nomen induat, se effundit. Pars Rheni altera ad lavam se fleat, & *Neomagus* urbem antiquam prætexit, urbisque moenia areamque navalem radit, Vahalis jam nomine clarus: longinque agmine *Tielam* pergit: istinc anfractuoso meatu *Bomelium* ad lavam relinquit: deinde non procul *Worricomio* Mosam accipit, mox apud *Goricomium*, Lingæ amnis incredibili lenitate segnis, incremento auctus, Merovæ